

**MÜSTƏQİLLİK DÖVRÜNDƏ MƏRKƏZİ ELMİ
KİTABXANANIN FONDLARININ FORMALAŞMASI:
İNKİŞAFI VƏ TƏKMİLLƏŞDİRİLMƏSİ TENDENSİYALARI
(tədqiqat materialları əsasında)**

A.İ.ƏLİYEVƏ-KƏNGƏRLİ
Azərbaycan MEA-nın Mərkəzi Elmi Kitabxanası

Müstəqillik tarixən heç də bütün millətlərə nəsib olmur. Azərbaycan isə qədim dövlətçilik ənənələri olan bir ölkədir. Ona görə də müstəqil dövlətçiliyin bərpa olunması Azərbaycan xalqı üçün çox qiymətlidir.

Müstəqillik əldə edildikdən sonra Azərbaycanda milli-mədəni və tarixi ənənələrə, ümumbəşəri dəyərlərə söykənən yeni dövlət, həqiqi demokratik cəmiyyətin qurulması prosesi başlanmışdır. İctimai-siyasi həyatın, iqtisadiyyatın, maddi və mənəvi mədəniyyətin bütün sahələrində böyük quruculuq işləri aparılmışdır. Bu quruculuq proseslərində elmi potensialdan səmərəli istifadə etmək və onu ictimai tərəqqinin mühüm hərəkətverici qüvvələrindən birinə çevirmək qarşıda duran vəzifələrdən ən önəmlisidir.

Əlbəttə ki, biz bütün dünya alimlərinin birgə səyi nəticəsində yaradılan və inkişaf etdirilən, bütün sahələri əhatə edən bir elmdən bəhs edirik. Hər bir ölkə elmin inkişafı və istifadəsi prosesinə öz xüsusiyyətlərinə və imkanlarına uyğun olaraq qoşulmalıdır.

Azərbaycan elminin tarixi böyükdür. Əsrlərdən-əslərə Azərbaycanın elm adamları ixtiralar etmiş, dünya elminə böyük tövhələr vermiş, Azərbaycanın elm səviyyəsini yüksəklərə qaldırmışlar. XX əsrin əvvəllərindən Azərbaycan elminin inkişafı yeni vüsət almışdır. Elmi müəssisələr yaradıldıqdan sonra elm inkişaf etmişdir. Elmin inkişafında xüsusilə Milli Elmlər Akademiyasının böyük rolu olmuşdur. Xalqımızın ümummillə lideri Heydər Əliyev demişdir: «Elmlər Akademiyası Azərbaycan elmini inkişaf etdirib, xalqımızın elm, bilik səviyyəsini yüksəklərə qaldırıb, Azərbaycan elmini dünyaya tanıdırıb və dünya elminə öz tövhəsini vermişdir».

Milli Elmlər Akademiyasının Mərkəzi Elmi Kitabxanası (MEK) elm, informasiya, mədəniyyət müəssisəsi kimi elmin inkişafına böyük təkan verən və mənəvi potensialın inkişafına xidmət göstərən bir sosial institutdur. Kitabxana xidmətinin vəzifəsi – dünya ədəbiyyatı nümunələrinin etibarlı şəkildə toplanması, qorunması, yüksək səviyyədə oxuculara təqdim edilməsidir. Zəngin elmi-bəşəri informasiya sərvətlərinin gələcək nəsillərə ötürülməsində, yüzlərlə elmi kadrların yetişdirilməsində, Azərbaycan elminin inkişafında MEK-in xüsusi rolu vardır. H.Əliyev bir daha bu fikri təsdiqləmişdir: «Kitabxana xalq, millət, cəmiyyət üçün müqəddəs bir yer, mənəviyyət, bilik, zəka mənbəyidir. Ona görə

də kitabxanaya daimi hörmət xalqımızın mədəniyyətini nümayiş etdirən amillərdən biridir».

Alim və mütəxəssisləri elmi ədəbiyyatla tam şəkildə təmin etmək məqsədilə fondlarını müntəzəm olaraq və lazımı elmi ədəbiyyatla zənginləşdirmək MEK əməkdaşlarının ən vacib vəzifələrindən biridir. Bu mənada təbii olaraq hesab edilə bilər ki, fond kitabxananın əsas müəyyənləşdirici mahiyyətini təşkil edir və məxsus olduğu ölkənin, həmçinin bütün dünya ölkələrinin elmi istehsal və mədəni potensialını əks etdirən çap əsərlərini və digər sənədləri əks etdirir. MEK-in fondları milli sərvətimiz olmaqla yanaşı, böyük maddi, mənəvi dəyərlərə malikdir və oxucuların mədəni səviyyəsinin mühüm göstəricilərindən biri sayılır. Bu baxımdan MEK-in Milli ədəbiyyat fondu xüsusi yer tutur. Burada xalq-poetik yaradıcılığı, Azərbaycan ədəbiyyatı klassiklərinin əsərləri, rus və xarici ölkə klassiklərinin tərcümə olunmuş ədəbiyyatı öz əksini tapmışdır. Bundan əlavə Milli ədəbiyyat fonduna şifahi xalq ədəbiyyatı materiallarından Azərbaycan xalq dastanları, nağılları, bayatıları, tapmacaları, XII-XX əsrlər Azərbaycan ədəbiyyatı klassikləri N.Gəncəvi, İ.Nəsimi, M.Füzuli, M.F.Axundov, M.Ə.Sabir, C. Məmmədquluzadə, C.Cabbarlı, M.S. Ordubadinin əsərləri, tarixə və incəsənətə aid elmi-tədqiqat əsərləri daxildir. Uzun illər ərzində Milli ədəbiyyat fondu oxucuların ümumi sorğu istiqamətlərinə görə, kitabxananın profilinə, seçmə dolğunluğunu, müntəzəm komplektləşdirmə istiqamətlərini nəzərə alaraq formalaşmışdır. Qiymətli, elmi əhəmiyyətə malik kitablarla zəngin olan Milli ədəbiyyat fondunu qoruyub saxlamaq və daha da zənginləşdirmək kitabxanamızın ən başlıca vəzifələrindən biridir. Ölkəmizdə mövcud olan müstəqillik bu vəzifələri reallaşdırmaq üçün əsas təminatçıdır.

Müstəqilliyimizin ilk illərində yaranmış müharibə şəraiti, ölkənin siyasi həyatında baş verən hərəc-mərəclik kitabxana işinə mənfi təsir göstərmişdir. Belə vəziyyət ilk növbədə informasiya qıtlığında özünü göstərdi. Kitabxanalara qarşı olan laqeyd münasibət nəticəsində, maliyyə vəsaitinin çatışmazlığından və s. kitabxana fondlarının yeni ədəbiyyatla komplektləşdirilməsi, demək olar ki, iflic vəziyyətinə düşdü. Əsas komplektləşdirmə mərkəzi sayılan Kitab Palatası öz fəaliyyətini dayandırmışdı, Akademiyanın elmi-tədqiqat institutlarının maliyyə çətinlikləri ilə bağlı tədqiqatları dondurulmuşdu, nəticədə elmi ədəbiyyatın nəşri məhdudlaşmışdır və fonda daxil olan ədəbiyyatın sayı xeyli azalmışdır. Belə ki, 1992-1993-cü illərdə Milli ədəbiyyat fonduna cəmi 444-463 nüsxə yeni kitab daxil olmuşdur, bu da keçmiş illərlə müqayisədə çox azdır.

Ümummilli liderimiz Heydər Əliyevin hakimiyyətə ikinci dəfə gəlişindən sonra onun apardığı düzgün siyasət cəmiyyətdə köklü surətdə dəyişikliklər yaratdı. İlk növbədə atəşkəsə nail olduq. İqtisadiyyatda aparılan köklü dəyişikliklər, bazar iqtisadiyyatının bərqərar olması, torpağın kəndlilərə verilməsi, xa-

rici investorların Azərbaycan iqtisadiyyatına cəlb olunması, Azərbaycanın dünyada nüfuzunun artması və iqtisadiyyatın dinamik inkişafı ilə nəticələndi.

Yeni şəraitə uyğun olaraq kitabxanalar üçün yeni dünya görüşünə, milli, bəşəri sərvətlərə və dəyərlərə əsaslanan inkişaf konsepsiyasının hazırlanması problemi meydana çıxdı. Bu konsepsiyanın əsas müddələri Azərbaycan Respublikasının «Kitabxana işi haqqında» qanununda öz əksini tapmışdır.

1998-ci il dekabrın 29-da Azərbaycan Respublikası Milli Məclisində qəbul edilmiş «Kitabxana işi haqqında» qanun ölkəmizdə kitabxanaların fəaliyyəti üçün yeni mərhələnin başlanmasına səbəb oldu. Kitabxanalar elm, informasiya, mədəniyyət, təhsil və tərbiyə müəssisəsi kimi çap əsərlərini və digər informasiya daşıyıcılarını toplayıb mühafizə edən, cəmiyyətin intellektual və mənəvi potensialının inkişafına xidmət göstərən sosial instituta çevrildilər. Yeni bazar iqtisadiyyatı münasibətlərinin yaranması, iqtisadiyyatda aparılan islahatlar yeni nəşriyyatların yaranmasına təkan verdi. Azərbaycan Respublikasının «Kitabxana işi haqqında» qanununa əsasən məcburi nüsxələrin alınması kitabxanaların komplektləşdirmə ehtiyaclarını qismən də olsa həll etmiş oldu. Bu vəziyyəti biz əyani surətdə tərtib olunmuş qrafik sxemdə müşahidə edirik. «Kitabxana işi haqqında» qanun qüvvəyə mindikdən sonra, yəni 1998-ci ildən 2005-ci ilə qədər Milli ədəbiyyat fonduna daxil olan yeni ədəbiyyatın sayı 901 nüsxədən – 2111 nüsxəyə qədər artmışdır.

Ölkəmizin iqtisadi inkişafı, dövlətin elmi müəssisələrə göstərdiyi qayğı nəticəsində elmi-tədqiqat işlərində də xeyli inkişaf müşahidə olunur və elmi kitabların yeni alınmış kitablar arasında faizi getdikcə artır.

«Kitabxana işi haqqında» qanun MEK-in Milli ədəbiyyat fondunun zənginləşməsinə təkan verdi. Müxtəlif elm sahələrinə aid materiallar əldə olundu. Milli ədəbiyyat fondunun dinamik inkişafını təyin etmək məqsədilə 2006-cı ildə “Müstəqillik dövründə Milli ədəbiyyat fondunun təhlili və tədqiqi” adlı elmi-tədqiqat işinin aparılması MEK-in Elmi Şurası tərəfindən məqsədəuyğun hesab olunaraq təsdiqləndi. Bu elmi-tədqiqat işini həyata keçirmək məqsədilə işçi qrupu yaradıldı.

Müstəqillik dövründə MEK-də komplektləşdirmənin düzgün aparılması nəticəsində daxil olan yeni ədəbiyyat mövzu dolğunluğu ilə sezilir və fondun daha da zənginləşməsinə səbəb olur. Belə olan halda oxucuların sorğu istiqamətlərindən asılı olmayaraq, onları tam şəkildə lazımı ədəbiyyatla təmin etmək imkanı yaranır. Məhz buna görə də tədqiqat işlərindən ən vacibi düzgün istiqamətdə komplektləşdirmə işini aparmaqdır. Elmi-tədqiqat işlərinin yekununda oxucular tərəfindən uzun müddət sifariş olunmayan, kitabxana profilinə uyğun olmayan ədəbiyyatın siyahısı tərtib olundu. Beləliklə elmi-tədqiqat işinin daha bir məqsədinə nail olundu, yəni fond lazımsız ədəbiyyatdan azad oldu. Son 3-4 il ərzində kitabxana fondlarına daxil olan yeni ədəbiyyatın ənənəvi kataloqların-

dan başqa IRBIS proqramı əsasında elektron versiya hazırlanır. Həyata keçirdiyimiz elmi-tədqiqat işinin üçüncü məqsədi keçmiş illərin ədəbiyyatının elektron kataloqunun hazırlanmasıdır, yəni retrokonversiyaya hazırlıq işləri ilə yekunlaşır.

Ümumiləşdirərək elmi-tədqiqat işinin əsas məqsədlərini belə təqdim etmək olar:

1. Milli ədəbiyyat fondunun düzgün komplektləşdirilməsi;
2. Keçmiş illərin ədəbiyyatının retrokonversiyaya hazırlanması;
3. Fondun lazımsız ədəbiyyatdan azad edilməsi.

Elmi-tədqiqat işinin həyata keçirilməsi bir neçə mərhələdən ibarət idi.

1-ci mərhələ (2006-cı il): İşçi qrupun yaradılması. İşçi qrupun tərkibinə tədqiqat işinin nəticələrindən bilavasitə bəhrələnən şöələrin əməkdaşları daxil edildi:

1. Fondun təşkili, istifadəsi və mühafizəsi şöbəsi;
2. Milli ədəbiyyat şöbəsi;
3. Komplektləşdirmə şöbəsi.

Azərbaycan fondunun təhlili üçün müstəqillik dövrü seçildi (1992-ci ildən 2005-ci ilə qədər fonda daxil olan ədəbiyyat). İşçi qrupun hər bir üzvünə fondun müəyyən olunmuş sahələrinin təhlili tapşırıldı və bu sahələrdə iş prosesində müəyyən qeydlər aparılmışdır. 1-ci mərhələdə 3850 adda 5441 nüsxə ədəbiyyat nəzərdən keçirilmiş, hər birinin elm sahəsi təyin edilmişdir.

2-ci mərhələdə (2007-ci il): 2000-2005-ci illərdə fonda daxil olan 7373 adda 8964 nüsxə ədəbiyyat nəzərdən keçirilmiş və təhlil olunmuş, tədqiqatlar aparılmışdır. Konkret ədəbiyyatın elm sahələri təyin edilmiş, daha çox sifariş olunan ədəbiyyatın qeydiyyatı aparılmışdır.

3-cü mərhələdə (2008-ci il): İşçi qrupun hər bir üzvü tərəfindən aparılan tədqiqatlar nəticəsində əldə olunmuş materiallar təhlil edilmiş, hesablamalar aparılmış, ədəbiyyatın kəmiyyət və keyfiyyət göstəriciləri təyin edilmişdir. Yekunda kəmiyyət göstəriciləri əsasında 1992-2005-ci illərdə Milli ədəbiyyat fonduna daxil olan ədəbiyyatın qrafik sxemi və keyfiyyət göstəriciləri əsasında tərtib olunan 6 cədvəl hazırlanmışdır.

Cədvəl №1-ə əsasən elm sahələri üzrə üstünlük humanitar elm sahələrinə (təxminən 48,4%) düşür. İctimai-siyasi-16,8%, təbiət elmləri- 4,8%, Yer haqqında elmlər – 2%, texniki 2,4%, incəsənət, maarif, elm -7,9% təşkil edir. Yaranmış vəziyyət heç də təsadüfi deyil, çünki, Elmlər Akademiyasının elmi-tədqiqat institutları arasında humanitar elmlər üzrə tədqiqat institutları çoxluq təşkil edir. Təhlil olunmuş nəticələr göstərmişdir ki, 7 humanitar elm üzrə bədi ədəbiyyat nümunələri üstünlük təşkil edir – 46,2%; 23,7% - tarix elmləri, 6,9% - dilçilik, 23% - ədəbiyyatşünaslıq üzrə materiallardır (cədvəl №2).

Tədqiqatlar nəticəsində 1992-2005-ci illər ərzində kitabxanaya daxil olan yeni nüsxələrin içində bədii ədəbiyyatın üstünlüyü müşahidə olunur. Burada tanınmış yazarların əsərləri ilə bərabər, yaradıcılığa yenidən qədəm basmış, ədəbiyyatda ilk dəfə qələmini sınayan şair və yazıçıların da əsərlərinə rast gəlmək olar. Bu kitabları əsasən hədiyyə yolu ilə əldə olunmuş ədəbiyyat siyahısına daxil etmək olar. Kitabxanada bu tendensiya «Kitabxana işi haqqında» qanun qəbul olunmamışdan əvvəl müşahidə olunurdu. Həmin mərhələdə Mərkəzi Elmi Kitabxanada yeni ədəbiyyat qıtlığı hiss olunurdu və bəzi kitabxana şöbələrinin fəaliyyətini dayandırmamaq üçün bu kitabların kitabxanaya daxil olması çox vacib idi. Digər tərəfdən gənc yazarlar üçün onların əsərlərinin MEK-in fondlarına daxil edilməsi, soraq-bibliografiya aparatında əks olunması, oxuculara çatdırılması, yaradıcılıqlarının təbliği üçün çox böyük əhəmiyyət kəsb edirdi. İllər ötdükcə həmin bu tendensiya azalır və ədəbiyyat sahəsində sənətin əsərlərin, tanınmış şair və yazıçıların seçilmiş əsərləri və əsərlərinin külliyyatı, Milli ədəbiyyat fonduna daxil olması müşahidə olunur. Fondada oxucular tərəfindən bir dəfə də olsun sifariş olunmayan, elmi əhəmiyyətini itirmiş kitabların siyahısı tutulur və rezerv fonduna köçürülür.

XXI əsrdə elmi informasiyanın çox qiymətli olduğu bir zamanda Azərbaycan alimləri tədqiqatlarının nəticələrini dünyaya çatdırmaq üçün öz fəaliyyətlərini geniş inkişaf etdirməlidirlər. Elm müstəqildir, başqa sahələrdə olduğu kimi elmdə də demokratik prinsiplər tam tətbiq olunmalıdır. H. Əliyev demişdir: «Elə elmlər vardır ki, onların inkişaf etdirilməsi müstəqil Azərbaycan Respublikasının ən böyük vəzifələrindən biridir. Əlbəttə bu gün fizika, riyaziyyat, kimya, biologiya və başqa elm sahələri inkişaf etməlidir. Amma tarix hər bir insan üçün yeniyetməlikdən başlayaraq ömrünün sonuna qədər lazımdır. O cümlədən mədəniyyətimizin, ədəbi elmimizin tarixi lazımdır».

Müstəqillik illərində alimlərimiz tariximizə dünya ideoloji baxımdan yazılmış, saxtalaşmış tarixi kitabların əvəzinə mükəmməl elmi-tədqiqatlara əsaslanaraq Azərbaycan dövlətinin, onun ayrı-ayrı regionlarına aid tarixi materialları əks etdirən kitablar yazmışlar və bu ədəbiyyat milli ədəbiyyat fondunda öz layiqli yerlərini tutmuşdur - 14,5% (cədvəl №2). Burada ilk növbədə Tarix İnstitutu tərəfindən hazırlanmış 7 cildlik «Azərbaycan tarixi» kitabını qeyd etmək lazımdır. Tarixi kitablar arasında Azərbaycanın ayrı-ayrı regionlarının arxeologiya və etnoqrafiyasına aid materiallar tam üstünlük təşkil edir.

Son 5 il ərzində Milli ədəbiyyat fonduna daxil olan kitablar arasında Azərbaycan incəsənətinə aid kitablar mühüm yer tutur – 5,1% (cədvəl №7). Bu kitablar Azərbaycan musiqisinin, tətbiqi incəsənət növlərinin (xalçaçılıq, şerq miniatürləri) təbliğində əvəzsiz rol oynayır.

Son illər iqtisadiyyatımızın geniş inkişaf mərhələsində bu sahədə aparılan elmi-tədqiqatların səmərəliliyi artmışdır. İqtisadiyyatın müxtəlif sahələrini

işıqlandıran menecment, marketinq, bank işinə aid kitabların - 4% (cədvəl №3) əldə edilməsi oxucuların marağına səbəb olur, onların tələbatını üdəyir.

1998-ci ildə ümumilli lider H.Əliyev tərəfindən bir çox xarici ölkələrin neft şirkətlərinin nümayəndələri tərəfindən imzalanmış neft sazişlərindən sonra, aparılan elmi-tədqiqat işlərinin genişləndirilməsi bu sahədə çap olunmuş yeni ədəbiyyatın (2,1% cədvəl №1,5) Milli ədəbiyyat fondunda mühüm yer tutmasından xəbər verir.

Müstəqillik dövründə Mərkəzi Elmi Kitabxana da öz fəaliyyətini yeni şəraitə uyğun tələblər əsasında qurmağa başladı və bibliografiya sahəsinə xüsusi diqqət yetirildi. Kitabxanada mövzu, ümumi-qeyd xarakterli və şəxsi bibliografik göstəricilərin tərtibi istiqamətində fəaliyyəti inkişaf etmişdir və məhz buna görə də son illər Milli ədəbiyyat fonduna daxil olan yeni kitablar arasında bibliografik vəsaitlərin sayı xeyli artmışdır - 1,5% (cədvəl №1). Həmin bibliografik vəsaitlərin alim və mütəxəssislərin elmi axtarışlarında rolu və əhəmiyyəti zox böyükdür.

Üç mərhələdən ibarət olan «Milli ədəbiyyat fondunun təhlili və tədqiqi» elmi-tədqiqat işi Milli ədəbiyyat fondunun müstəqillik dövründə informasiya dolğunluğu və məzmunca zənginliyini müəyyənləşdirməyə imkan yaradır. Bunu əyani şəkildə əldə olunmuş kəmiyyət və keyfiyyət göstəriciləri əsasında 1992-2005-ci illərdə Milli ədəbiyyat fonduna daxil olan yeni ədəbiyyatın qrafik sxemində və tərtib olunmuş 7 cədvəldə müşahidə etmək olar.

Mərkəzi Elmi Kitabxanada fondun formalaşması və zənginləşdirilməsi komplektləşdirmə işi ilə sıx bağlıdır. Məhz ona görə də təyin edilmiş kəmiyyət və keyfiyyət göstəriciləri əsasında MEK oxucuların sorğu istiqamətlərini nəzərə alaraq, fondun profilinə uyğun, seçmə dolğunluğunu əks etdirən düzgün komplektləşdirmə siyasətini təyin etməli və Milli ədəbiyyat fondunu daim zənginləşdirməyi qarşısına məqsəd qoymalıdır.

Ümumi cədvəl - №1

Elm sahələri	Humanitar	İctimai-siyasi	Təbiət	Yer haqqında	Texniki	Tibb	İncəsənət elm, maarif	hərbi	Şərqşünaslıq	bibliografiya
Rəqəm	4411	1190	337	152	177	81	563	27	117	102
göstəriciləri (nüsxə)										
Faiz göstəriciləri (%)	61,5	16,6	4,7	2,1	2,4	1,1	7,8	0,4	1,7	1,5

Humanitar elmlər üzrə cədvəl - №2

Elm sahələri	bədii ədəbiyyat	ədəbiyyatşünaslıq	dilçilik	tarix
rəqəm göstəriciləri (nüsxə)	2040	1016	308	1047
Faiz göstəriciləri (%)	28,4	14,1	4,2	14,6
humanitar elmləri üzrə	46,2	23,0	6,9	23,7
faiz göstəriciləri (%)				

İctimai-siyasi elmləri üzrə cədvəl - №3

Elm sahələri	fəlsəfə	Hüquq	iqtisadiyyat	siyasət	Din
rəqəm göstəriciləri (nüsxə)	185	267	292	279	167
faiz göstəriciləri (%)	2,5	3,7	4,0	3,8	2,3
İctimai-siyasi elmlər üzrə	15,5	22,4	24,5	23,4	14,0
faiz göstəriciləri (%)					

Təbiət elmləri üzrə cədvəl - №4

Elm sahələri	biologiya	kimya	kənd təsərrüfatı	Fizika
rəqəm göstəriciləri (nüsxə)	151	63	46	77
faiz göstəriciləri (%)	2,1	0,8	0,6	1,0
İctimai-siyasi elmlər üzrə	44,8	18,6	13,6	22,8
faiz göstəriciləri (%)				

Yer haqqında elmlər üzrə cədvəl - №5

elm sahələri	geologiya	Cografiya
rəqəm göstəriciləri (nüsxə)	65	77
Faiz göstəriciləri (%)	0,9	1,0
İctimai-siyasi elmlər üzrə	42,8	50,7
Faiz göstəriciləri (%)		

Texniki elmlər üzrə cədvəl - №6

Elm sahələri	riyaziyyat	Texnika
Rəqəm göstəriciləri (nüsxə)	75	102
Faiz göstəriciləri (%)	1,0	1,4
İctimai-siyasi elmlər üzrə	42,4	57,4
Faiz göstəriciləri (%)		

İncəsənət, elm, maarif üzrə cədv -№7

elm sahələri	İncəsənət	elm	maarif
rəqəm göstəriciləri (nüsxə)	368	93	102
Faiz göstəriciləri (%)	5,1	1,2	1,4
elmlər üzrə faiz göstəriciləri (%)	65,4	16,5	18,1

ƏDƏBİYYAT

1. «Kitabxana işi haqqında» AR Qanunu // Azərbaycan. – 1999. – 14 mart.
2. «Azərbaycanda kitabxanaların fəaliyyətinin yaxşılaşdırılması haqqında» AR Prezidentinin sərəncamı // Azərbaycan. – 2007. – 20 aprel.
3. «Azərbaycan Respublikasında kitabxana-informasiya sahəsinin 2008-2013-cü illərdə inkişafı üzrə Dövlət Proqramı»nın təsdiq edilməsi barədə AR Prezidentinin sərəncamı // Azərbaycan.- 2008. – 7 oktyabr.
4. Xələfov A.A. Heydər Əliyev və Azərbaycanda kitabxana işi. – Bakı, 2006. – 312 s.
5. Əliyeva-Kəngərli A.İ. Müasir Azərbaycanda elmin informasiya təminatı və kitabxanalar. – Bakı: Elm, 2007. – 394 s.

**ФОРМИРОВАНИЕ ФОНДОВ ЦЕНТРАЛЬНОЙ НАУЧНОЙ
БИБЛИОТЕКИ В ПЕРИОД НЕЗАВИСИМОСТИ: ТЕНДЕНЦИИ
РАЗВИТИЯ И СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ**

А.И.АЛИЕВА-КЕНГЕРЛИ

РЕЗЮМЕ

На основании исследований фонда национальной литературы дан глубокий качественный и количественный анализ новых поступлений в период с 1992-2005 гг., результаты которого отражены в 8 таблицах и 1 графической схеме.

**TRENDS OF FORMATION AND IMPROVEMENT
OF LIBRARY COLLECTION OF CENTRAL
SCIENTIFIC LIBRARY IN THE YEARS INDEPENDENCE**

A.I.ALIYEVA-KENGERLI

SUMMARY

On base nationally literature fund's research is given high quality and quantily analysis about new action in the period 1992-2005 which reflect on the 8 tables.